

SUMAR

NOUTĂȚI LEGISLATIVE

- **Noile reguli de înregistrare în scopuri de TVA intră în vigoare la 1 februarie**
- **Modificări le codului fiscal în privința scutirii de impozit pe venit și de CAS a anumitor categorii de persoane. Reintroducerea prevederilor privind obligația de plată a TVA pentru achiziția intracomunitară de bunuri**

INTERPRETARE ACTE NORMATIVE

- **Motivele neconstituționalității Legii privind securitatea cibernetică a României și propunerile de lege ferenda ale Curții**
- **Neconstituționalitatea reținerea garanției de bună conduită în cazul contestațiilor respinse. Problema condiționării accesului la căile de atac împotriva deciziilor autorității contractante de obligativitatea depunerii în prealabil a unei „garanții de bună conduită” se află și pe rolul CJUE.**
- **Confiscarea extinsă nu se aplică asupra bunurilor dobândite înainte de intrarea în vigoare a Legii nr.63/2012 (22 aprilie 2012)**
- **Obiecție de neconstituționalitate admisă pentru eludarea dezbaterii de către prima Cameră sesizată**
- **Art.77¹ alin.(6) teza finală din Codul fiscal sunt constituționale în măsura în care legea nu-l obligă pe cumpărătorul adjudecator să facă dovada plății impozitului datorat de înstrăinătorul debitor pentru a-și putea înscrie în cartea funciară dreptul său de proprietate**
- **Soluția legislativă cuprinsă în art.341 alin.(10) din Codul de procedură penală potrivit căreia judecătorul de cameră preliminară se pronunță „fără participarea procurorului și a inculpatului” este neconstituțională**

- Excepție de neconstituționalitate admisă pentru instituirea unei căi atac neprevăzută de lege și, implicit, a unui sistem concurent cu sistemul instanțelor judecătorești în ceea ce privește înfăptuirea justiției (art.17 alin.(1) lit.a) și art.21 alin.(5) și (8) din Legea nr. 165/2013)

PROIECTE LEGISLATIVE

- Proiectul de Lege privind traducătorii și interpreții judiciari

PROFESIA DE AVOCAT

- Analiza Hotărârii CJUE din 15 ianuarie 2015 cu privire la contractele de prestări juridice încheiate între avocatul “furnizor” și clientul “consumator”
- Instanțele vor verifica, în portalul EMAP, în timpul ședinței de judecată, dacă avocații sunt înscriși în tabloul barourilor componente ale UNBR

DREPT COMUNITAR

- De la 10. 01.2015 se aplică Regulamentul (UE) nr. 1215/2012 al Parlamentului European și al Consiliului din 12 decembrie 2012 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială. Principalele schimbări.

NOUȚĂȚI LEGISLATIVE

Noile reguli de înregistrare în scopuri de TVA intră în vigoare la 1 februarie

[*Ordonanța de urgență nr. 80/2014 pentru modificarea și completarea Legii nr. 571/2003 privind Codul fiscal și a altor acte normative](#) , publicată în Monitorul Oficial nr. 906 din 12 decembrie 2014.

[*Ordinul ANAF nr 17 din 07 Ianuarie 2015 privind stabilirea criteriilor pentru condiționarea înregistrării în scopuri de TVA](#), publicat în Monitorul Oficial nr. 0016 din 9.01.2015

[*Ordinul ANAF nr. 18 07 Ianuarie 2015 pentru aprobarea Procedurii de înregistrare, la cerere, în scopuri de taxă pe valoarea adăugată potrivit prevederilor art. 153 alin. \(9¹\) din Legea nr. 571/2003 privind Codul fiscal, cu modificările și completările ulterioare, și pentru aprobarea modelului și conținutului unor formulare](#), publicat în Monitorul Oficial nr. 0032 din 15.01 2015

Prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr.80/2014 au fost modificate dispozițiile art.153 din Codul fiscal privind înregistrarea în scopuri de TVA și anularea înregistrării în scopuri de TVA. În principal, aceste modificări se referă la extinderea cazurilor de anulare a înregistrării în scopuri de TVA pentru cazier fiscal și în cazul altor categorii de persoane din societatea comercială, precum și în cazul în care persoana nu justifică intenția și capacitatea de a desfășura activitate economică.

1. Extinderea cazurilor de anulare a înregistrării în scopuri de TVA pentru cazier fiscal și în cazul altor categorii de persoane din societatea comercială

În vechea reglementare, în cazul societăților reglementate de Legea nr. 31/1990, organele fiscale dispuneau anularea înregistrării persoanei în scopuri de TVA **numai în situația în care asociații majoritari** sau, după caz, **asociatul unic** au înscris în cazierul fiscal infracțiuni și/sau faptele prevăzute la art. 2 alin. (2) lit. a) din Ordonanța Guvernului nr. 75/2001, respectiv “ atragerea răspunderii solidare cu debitorul declarat insolubil sau insolvent, stabilită prin decizie a organului fiscal competent rămasă definitivă în sistemul căilor administrative de atac sau prin hotărâre judecătorească, după caz”.

Potrivit reglementărilor care vor intra în vigoare la 1 februarie, **se dispune anularea înregistrării persoanei în scopuri de TVA dacă:**

- **administratorii și/sau persoana impozabilă însăși**, în cazul societăților pe acțiuni sau în comandita pe acțiuni, au înscris în cazierul fiscal infracțiuni și/sau faptele prevăzute la art. 2 alin. (2) lit. a) din Ordonanța Guvernului nr. 75/2001, republicată, cu modificările și completările ulterioare;

- **asociații majoritari sau, după caz, asociatul unic și/sau administratorii și/sau persoana impozabilă însăși**, în cazul altor societăți decât cele menționate la pct. 1, au înscrise în cazierul fiscal infracțiuni și/sau faptele prevăzute la art. 2 alin. (2) lit. a) din Ordonanța Guvernului nr. 75/2001, republicată, cu modificările și completările ulterioare;”.

2. Anularea înregistrării în scopuri de TVA dacă persoana nu justifică intenția și capacitatea de a desfășura activitate economică

Potrivit noilor dispoziții, organele fiscale vor anula înregistrarea unei persoane în scopuri de TVA, dacă persoana impozabilă, societate cu sediul activității economice în România, înființată în baza Legii nr. 31/1990, republicată, cu modificările și completările ulterioare, supusă înmatriculării la registrul comerțului, **nu justifică intenția și capacitatea de a desfășura activitate economică potrivit criteriilor și în termenele stabilite prin ordin al președintelui Agenției Naționale de Administrarea Fiscală.**

Dacă încetează această situație care a condus la anulare, respectiv lipsa justificării intenției și a capacității de a desfășura activitate economică, organele fiscale competente înregistrează persoanele impozabile în scopuri de TVA astfel, la solicitarea persoanei impozabile.

3. Criteriile pentru condiționarea înregistrării în scopuri de TVA stabilite prin Ordinul ANAF nr 17 din 07 Ianuarie 2015

Potrivit OUG nr.80/2014 criteriile pentru condiționarea înregistrării în scopuri de TVA a societăților comerciale cu sediul activității economice în România înființate în baza Legii nr. 31/1990 privind societățile comerciale, care sunt supuse înmatriculării la registrul comerțului se stabilesc prin ordin al președintelui Agenției Naționale de Administrare Fiscală, nu prin ordin al ministrului finanțelor publice, astfel cum era reglementat anterior. În consecință, ANAF a emis [Ordinul nr 17 din 07 Ianuarie 2015 privind stabilirea criteriilor pentru condiționarea înregistrării în scopuri de TVA](#), publicat în Monitorul Oficial nr. 0016 din 9.01.2015, care înlocuiește Ordinul ministrului finanțelor publice nr.2795/2011.

Pe baza acestor criterii, organele fiscale competente stabilesc dacă persoana impozabilă justifică intenția și are capacitatea de a desfășura activitate economică, pentru a fi înregistrată

în scopuri de TVA. Organele fiscale competente nu vor înregistra în scopuri de TVA persoanele impozabile care nu îndeplinesc criteriile stabilite prin ordinul ministrului finanțelor publice.

4. Noua procedură privind reînregistrarea în scopuri de TVA a persoanelor al caror cod de TVA a fost anulat anterior din oficiu, stabilite prin Ordinul ANAF nr. 18 din 07 Ianuarie 2015

Prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr.80/2014 s-a introdus regula potrivit căreia reînregistrarea în scopuri de TVA se efectuează **la cererea persoanei**, în cazul persoanelor impozabile cărora li s-a anulat înregistrarea în scopuri de TVA întrucât au fost declarate inactive, conform prevederilor art.78¹ din Ordonanța Guvernului nr.92/2003sau au intrat în inactivitate temporară, înscrisă în registrul comerțului, potrivit legii. Anterior acestei modificări, organele fiscale reînregistrau în scopuri de TVA, din oficiu, persoanele impozabile aflate în aceste situații.

O altă prevedere se referă la faptul că organele fiscale competente anulează înregistrarea unei persoane în scopuri de TVA în situația în care persoana impozabilă - societate înființată în baza Legii nr. 31/1990 privind societățile comerciale nu justifică intenția și capacitatea de a desfășura activitate economică potrivit criteriilor stabilite prin ordin al ministrului finanțelor publice (art.153 alin.(9) lit.h) din Codul fiscal). Și în acest caz persoanele impozabile aflate în situația de anulare mai sus menționată vor fi reînregistrate în scopuri de TVA, la cererea acestora, dacă încetează situația care a condus la anulare.

Având în vedere aceste aspect, ANAF a emis [Ordinul nr. 18 din 07 Ianuarie 2015 pentru aprobarea Procedurii de înregistrare, la cerere, în scopuri de taxă pe valoarea adăugată potrivit prevederilor art. 153 alin. \(9¹\) din Legea nr. 571/2003 privind Codul fiscal, cu modificările și completările ulterioare, și pentru aprobarea modelului și conținutului unor formulare](#), care abrogă Ordinul ANAF nr.3330/2013.

Modificări le codului fiscal în privința scutirii de impozit pe venit și de CAS a anumitor categorii de persoane. Reintroducerea prevederilor privind obligația de plată a TVA pentru achiziția intracomunitară de bunuri

[*Ordonanța Guvernului nr. 4 din 21 Ianuarie 2015 pentru modificarea și completarea Legii nr. 571/2003 privind Codul fiscal,](#) publicată în Monitorul Oficial nr. 0074 din 28.01.2015

Modificările Codului fiscal, prevăzute în OG nr. 4/2015 vizează, în principal scutirea de impozit a veniturilor din activități independente, realizate în mod individual și/sau într-o formă de asociere, de către persoanele fizice cu handicap grav sau accentuat; reintroducerea prevederilor privind obligația de plată a TVA pentru achiziția intracomunitară de bunuri; precizarea categoriilor de persoane fizice exceptate de la plata contribuției de asigurări sociale de sănătate

1. Scutirea de impozit a veniturilor din activități independente, realizate în mod individual și/sau într-o formă de asociere, de către persoanele fizice cu handicap grav sau accentuat

” În privința impozitului pe venit au fost Introduse reglementări prin care să se asigure egalitatea de tratament fiscal a veniturilor din activități independente, din activități agricole, silvicultură și piscicultură realizate în mod individual cât și/sau într-o formă de asociere, de persoanele cu handicap grav sau accentuat cu cel aplicat veniturilor din salarii și/sau pensii obținute de persoanele respective, care sunt venituri neimpozabile.

În reglementările abrogate, numai contribuabilii contribuabilii persoane fizice cu handicap grav sau accentuat și care obțin venituri din salarii sau din pensii beneficiau de neimpozitarea acestor venituri.

2. Reintroducerea prevederilor privind obligația de plată a TVA pentru achiziția intracomunitară de bunuri

Conform expunerii de motive, „din cauza abrogării eronate a art. 151 din Codul fiscal prin art. III pct. 8 din 5 Ordonanța de urgență nr. 92/2014”, a fost necesară reintroducerea în Codul

fiscal a prevederilor de la acest articol referitoare la persoana obligată la plata taxei pe valoarea adăugată pentru achiziția intracomunitară de bunuri.

Astfel, Ordonanța introduce Art. 150¹ care prevede următoarele:

(1) Persoana care efectuează o achiziție intracomunitară de bunuri care este taxabilă, conform prezentului titlu, este obligată la plata taxei.

(2) Atunci când persoana obligată la plata taxei pentru achiziția intracomunitară, conform alin. (1), este:

a) o persoană impozabilă stabilită în Comunitate, dar nu în România, respectiva persoană poate, în condițiile stabilite prin norme, să desemneze un reprezentant fiscal ca persoană obligată la plata taxei;

b) o persoană impozabilă care nu este stabilită în Comunitate, respectiva persoană este obligată, în condițiile stabilite prin norme, să desemneze un reprezentant fiscal ca persoană obligată la plata taxei.”

3. Precizarea categoriilor de persoane fizice exceptate de la plata contribuției de asigurări sociale de sănătate

Ordonanța introduce un nou capitol în care se precizează categoriile de persoane fizice exceptate de la plata contribuției de asigurări sociale de sănătate. Acestea sunt:

a) copiii până la vârsta de 18 ani, tinerii de la 18 ani până la vârsta de 26 de ani, dacă sunt elevi, inclusiv absolvenții de liceu, până la începerea anului universitar, dar nu mai mult de 3 luni de la terminarea studiilor, ucenici sau studenți. Dacă realizează venituri din salarii sau assimilate salariilor, venituri din activități independente, venituri din activități agricole, silvicultură și piscicultură, pentru aceste venituri datorează contribuție;

b) tinerii cu vârsta de până la 26 de ani care provin din sistemul de protecție a copilului. Dacă realizează venituri din cele prevăzute la lit. a) sau sunt beneficiari de ajutor social acordat în

temeiul Legii nr. 416/2001 privind venitul minim garantat, cu modificările și completările ulterioare, pentru aceste venituri datorează contribuție;

c) soțul, soția și părinții fără venituri proprii, aflați în întreținerea unei persoane asigurate;

d) persoanele ale căror drepturi sunt stabilite prin Decretul-lege nr. 118/1990 privind acordarea unor drepturi persoanelor persecutate din motive politice de dictatura instaurată cu începere de la 6 martie 1945, precum și celor deportate în străinătate ori constituite în prizonieri, republicat, prin Legea nr. 51/1993 privind acordarea unor drepturi magistraților care au fost înlăturați din justiție pentru considerente politice în perioada anilor 1945 - 1989, cu modificările ulterioare, prin Ordonanța Guvernului nr. 105/1999 privind acordarea unor drepturi persoanelor persecutate de către regimurile instaurate în România cu începere de la 6 septembrie 1940 până la 6 martie 1945 din motive etnice, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 189/2000, cu modificările și completările ulterioare, prin Legea nr. 44/1994 privind veteranii de război, precum și unele drepturi ale invalizilor și văduvelor de război, republicată, cu modificările și completările ulterioare, prin Legea nr. 309/2002 privind recunoașterea și acordarea unor drepturi persoanelor care au efectuat stagiul militar în cadrul Direcției Generale a Serviciului Muncii în perioada 1950 - 1961, cu modificările și completările ulterioare, precum și persoanele prevăzute la art. 3 alin. (1) lit. b) pct. 1 din Legea recunoștinței față de eroii-martiri și luptătorii care au contribuit la victoria Revoluției române din decembrie 1989, precum și față de persoanele care și-au jertfit viața sau au avut de suferit în urma revoltei muncitorești anticomuniste de la Brașov din noiembrie 1987 nr. 341/2004, cu modificările și completările ulterioare, dacă nu realizează alte venituri decât cele provenite din drepturile bănești acordate de aceste legi;

e) persoanele cu handicap, pentru veniturile obținute în baza Legii nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap, republicată, cu modificările și completările ulterioare, dacă nu realizează venituri asupra cărora se datorează contribuția;

f) bolnavii cu afecțiuni incluse în programele naționale de sănătate stabilite de Ministerul Sănătății, până la vindecarea respectivei afecțiuni, dacă nu realizează venituri asupra cărora se datorează contribuția;

g) femeile însărcinate și lăuzele, dacă nu realizează venituri asupra cărora se datorează contribuția sau dacă nivelul acestora este sub valoarea salariului de bază minim brut pe țară, lunar.

În vederea încadrării în condițiile privind realizarea de venituri prevăzute la alin. (1), Casa Națională de Asigurări de Sănătate transmite Agenției Naționale de Administrare Fiscală lista persoanelor fizice înregistrate în Registrului unic de evidență al asiguraților din Platforma informatică din asigurațiile de sănătate potrivit prevederilor art. 213 alin. (1) din Legea nr. 95/2006 privind reforma în domeniul sănătății, cu modificările și completările ulterioare. Structura informațiilor și periodicitatea transmiterii acestora se stabilesc prin ordin comun al președintelui Agenției Naționale de Administrare Fiscală și al președintelui Casei Naționale de Asigurări de Sănătate.”

INTERPRETARE ACTE NORMATIVE

Motivele neconstituționalității Legii privind securitatea cibernetică a României și propunerile de lege ferenda ale Curții

[* DECIZIA Curții Constituționale nr.17 din 21 ianuarie 2015 asupra obiecției de neconstituționalitate a dispozițiilor Legii privind securitatea cibernetică a României \(nepublicată în Monitorul Oficial\)](#)

La data de 21 ianuarie 2015, Plenul Curții Constituționale, în cadrul controlului anterior promulgării, a admis obiecția de neconstituționalitate a prevederilor [Legii privind securitatea cibernetică a României](#) și a constatat că această lege este neconstituțională, în ansamblul ei.

Curtea a constatat neconstituționalitatea mai multor prevederi ale legii, printre care cele privind:

- definirea noțiunii de „deținători de infrastructuri cibernetică” (art.2 din lege),

- desemnarea Serviciului Român de Informații ca autoritate națională în domeniul securității cibernetice (art.10),
- lipsa garanțiilor legale (autorizarea de către o instanță judecătorească) aferente respectării obligației deținătorilor de infrastructuri cibernetice de a permite accesul reprezentanților autorităților competente la datele deținute, relevante în contextul solicitării (art.17),
- lipsa reglementării prin lege a criteriilor în funcție de care se realizează selecția infrastructurilor cibernetice de interes național, cât și a modalității prin care se stabilesc acestea (art.19),
- autoritatea care efectuează auditarea de securitate cibernetică (art.20 lit.c)) și lipsa reglementării prin lege a circumstanțelor în care este necesară notificarea, precum și a conținutului acesteia (art.20 lit.c)),
- lipsa consacării legale a controlului judecătoresc cu privire la actele administrative emise de autoritățile competente și care sunt susceptibile a prejudicia drepturi sau interese legitime (art.16-23),
- lipsa predictibilității normelor referitoare la procedurile de monitorizare și control, respectiv a celor privind constatarea și sancționarea contravențiilor (art.27, 28, 30),
- lipsa garanțiilor legale (autorizarea de către o instanță judecătorească) aferente respectării obligației deținătorilor de infrastructuri cibernetice de a permite autorităților competente să efectueze inspecții, inclusiv inopinate, la orice instalație, incintă sau infrastructură (art.27 alin.(2)).

În considerentele Hotărârii, Curtea Constituțională face și o serie de propuneri de lege ferenda privind modul în care ar trebui abordată o nouă lege a securității cibernetice, astfel încât să fie conformă cu cerințele constituționale.

1. Definirea echivocă a noțiunii de „deținători de infrastructuri cibernetice”

Dispozițiile art.2 prevăd sfera de incidență a legii, sub aspectul destinatarilor săi, arătând că persoanele juridice de drept public sau privat cărora le sunt aplicabile prevederile legale, intitulați generic deținători de infrastructuri cibernetice, sunt: proprietarii, administratorii,

operatorii sau utilizatorii de infrastructuri cibernetice, definite la art.5 lit.g) ca fiind infrastructuri din domeniul tehnologiei informației și comunicații, constând în sisteme informatice, aplicații aferente, rețele și servicii de comunicații electronice.

Cu privire la acest aspect al legii criticate, **Curtea a arătat că includerea în sfera de incidență a legii a utilizatorilor de infrastructuri cibernetice, deci a tuturor persoanelor juridice care utilizează rețele și servicii de comunicații electronice, ridică probleme legate de modul în care acestea pot să-și îndeplinească obligațiile și responsabilitățile prevăzute de lege**, în condițiile în care nu sunt proprietari, administratori sau operatori ai infrastructurilor cibernetice pe care le utilizează, iar legea face vorbire în cuprinsul art.16, despre infrastructuri cibernetice proprii sau aflate în responsabilitate. Mai mult, în măsura în care obligațiile și responsabilitățile cad atât în sarcina proprietarilor, administratorilor sau operatorilor infrastructurilor cibernetice, cât și a utilizatorilor acestor infrastructuri, iar legea nu stabilește sensul noțiunii de utilizator, rezultă că obligațiile și responsabilitățile se exercită în mod concurent la nivelul fiecărui sistem sau fiecărei rețele informatice.

În concluzie: întrucât noțiunile cu care operează legea nu delimitează în mod neechivoc sfera de incidență a normelor cuprinse în actul supus controlului de constituționalitate, Curtea reține că acesta nu are un caracter precis și previzibil, și, prin urmare, dispozițiile art.2 contravin art.1 alin.(5) din Legea fundamentală.

2. Desemnarea SRI ca autoritate națională în domeniul securității cibernetice nu îndeplinește condițiile cu privire la garanțiile necesare respectării drepturilor fundamentale referitoare la viață intimă, familială și privată și la secretul corespondenței.

Alt aspect criticat de Curtea Constituțională este desemnarea Serviciului Român de Informații ca autoritate națională în domeniul securității cibernetice, calitate în care asigură organizarea și executarea activităților care privesc securitatea cibernetică a României. În acest scop, în structura SRI funcționează Centrul Național de Securitate Cibernetică (CNSC), care a fost constituit, organizat și funcționează deja în cadrul SRI, cu personal militar specializat, potrivit

unor hotărâri ale Consiliului Suprem de Apărare a Țării. Examinând legea supusă controlului, Curtea a observat că **intră în competența CNSC colectarea tuturor datelor privind starea de securitate a infrastructurii, oricare ar fi natura acestora, atât din mediul public, cât și din cel privat.** Or, în condițiile în care CNSC constituie o structură militară, în cadrul unui serviciu de informații, subordonată ierarhic conducerii acestei instituții, deci sub un control direct militar-administrativ, apare cu evidență că o atare entitate nu îndeplinește condițiile cu privire la garanțiile necesare respectării drepturilor fundamentale referitoare la viață intimă, familială și privată și la secretul corespondenței.

Împrejurarea că România desemnează o autoritate care nu ar îndeplini exigențele actului normativ european, aflat în curs de adoptare (Directiva NIS) pune sub semnul întrebării atât o eventuală concordanță a reglementării naționale cu cea de drept european, cât și cooperarea efectivă între instituții care, deși au același scop, nu se întemeiază pe o structură organizatorică similară și nu funcționează sub un control democratic.

Concluzie: Pentru toate aceste argumente, Curtea a constatat că dispozițiile art.10 alin.(1) din legea supusă controlului încalcă prevederile constituționale ale art.1 alin.(3) și (5) referitoare la statul de drept și principiul legalității, precum și cele ale art.26 și art.28 privind viață intimă, familială și privată, respectiv secretul corespondenței, din perspectiva lipsei garanțiilor necesare garantării acestor drepturi.

De lege ferenda:

Pentru asigurarea unui climat de ordine, guvernat de principiile unui stat de drept, democratic, înființarea sau identificarea unui organism responsabil cu coordonarea problemelor de securitate a sistemelor și rețelelor cibernetice, precum și a informației, care să constituie punctul de contact pentru relaționarea cu organisme similare din străinătate (așa cum prevede art.10 alin.(4) din lege), inclusiv al cooperării transfrontaliere la nivelul 20 Uniunii Europene, trebuie să vizeze un **organism civil**, care să funcționeze integral pe baza controlului democratic, iar nu o autoritate care desfășoară activități în domeniul informațiilor, al aplicării legii sau al apărării ori care să reprezinte o structură a vreunui organism care activează în aceste domenii.

3. Lipsa garanțiilor legale (autorizarea de către o instanță judecătorească) aferente respectării obligației deținătorilor de infrastructuri cibernetice de a permite accesul reprezentanților autorităților competente la datele deținute, relevante în contextul solicitării

Din analiza legii supuse controlului a reieșit că **tuturor deținătorilor de infrastructuri cibernetice** le sunt aplicabile dispozițiile art.16 (care stabilesc obligațiile ce le incumbă), și ale art.17 (care consacră responsabilitățile pe care aceștia trebuie să le îndeplinească). Printre responsabilitățile acestor persoane este și aceea de a acorda sprijinul necesar, la solicitarea motivată a SRI, MAPN, MAI, Oficiului Registrului Național al Informațiilor Secrete de Stat, SIE, Serviciului de Telecomunicații Speciale, Serviciului de Protecție și Pază, CERT-RO și ANCOM, în îndeplinirea atribuțiilor ce le revin acestora, și **„să permită accesul reprezentanților desemnați în acest scop la datele deținute, relevante în contextul solicitării”**

Curtea a observat că **legea nu prevede criterii obiective care să limiteze la strictul necesar numărul de persoane care au acces și pot utiliza ulterior datele păstrate, și nu stabilește că accesul autorităților naționale la datele stocate este condiționat de controlul prealabil efectuat de către o instanță judecătorească**, care să limiteze acest acces și utilizarea lor la ceea ce este strict necesar pentru realizarea obiectivului urmărit. Garanțiile legale privind utilizarea în concret a datelor reținute nu sunt suficiente și adecvate pentru a îndepărta teama că drepturile personale, de natură intimă, sunt violate, așa încât manifestarea acestora să aibă loc într-o manieră acceptabilă.

În opinia Curții, limitarea exercițiului acestor drepturi personale în considerarea unor drepturi colective și interese publice, ce vizează securitatea cibernetică rupe justul echilibru care ar trebui să existe între interesele și drepturile individuale, pe de o parte, și cele ale societății, pe de altă parte, legea criticată nereglementând garanții suficiente care să permit asigurarea unei protecții eficiente a datelor față de riscurile de abuz, precum și față de orice accesare și utilizare ilicită a datelor cu caracter personal .

În concluzie, în condițiile în care măsurile adoptate prin legea supusă controlului de constituționalitate nu au un caracter precis și previzibil, ingerința statului în exercitarea drepturilor constituționale la viață intimă, familială și privată și la secretul corespondenței, deși

prevăzută de lege, nu este formulată clar, riguros și exhaustiv pentru a oferi încredere cetățenilor, caracterul strict necesar într-o societate democratică nu este pe deplin justificat, iar proporționalitatea măsurii nu este asigurată prin reglementarea unor garanții corespunzătoare, considerăm că dispozițiile art.17 alin.(1) lit.a) din Legea privind securitatea cibernetică a României încalcă prevederile art.1 alin.(5), art.26, art.28, și art.53 din Constituție.

4. Lipsa reglementării prin lege a criteriilor în funcție de care se realizează selecția infrastructurilor cibernetice de interes național, cât și a modalității prin care se stabilesc acestea (art.19),

Din coroborarea dispozițiilor art.2 cu art.19 și art.20 din lege, rezultă că, în cadrul deținătorilor de infrastructuri cibernetice, se creează o **subcategorie – deținătorii de infrastructuri cibernetice de interes național (ICIN)**, care, potrivit art.2 lit.h) din lege, reprezintă infrastructurile cibernetice care susțin servicii publice sau de interes public, ori servicii ale societății informaționale, a căror afectare poate aduce atingere securității naționale, sau prejudicii grave statului român ori cetățenilor acestuia.

Identificarea ICIN se realizează pe baza criteriilor de selecție cuprinse în metodologia elaborată de Serviciul Român de Informații și Ministerul pentru Societatea Informațională și este aprobată prin hotărâre de Guvern.

Cu privire la aceste aspecte, Curtea apreciază că modalitatea prin care se stabilesc criteriile în funcție de care se realizează selecția infrastructurilor cibernetice de interes național și, implicit, a deținătorilor ICIN, prin trimiteri la norme infralegale, cu grad sporit de instabilitate, nu respectă cerințele de previzibilitate, certitudine și transparență.

Or, dispozițiile legale în forma supusă controlului de constituționalitate prezintă un grad mare de generalitate, obligațiile vizând totalitatea deținătorilor de infrastructuri cibernetice, constând în sisteme informatice, aplicații aferente, rețele și servicii de comunicații electronice, indiferent de importanța acestora care poate viza interesul național sau doar un interes de grup sau chiar particular. Pentru a evita impunerea unei sarcini disproporționate asupra micilor operatori, cerințele trebuie să fie proporționale cu riscurile la care sunt expuse rețeaua sau

sistemul informatic în cauză și nu trebuie aplicat deținătorilor de infrastructuri cibernetice cu importanță ne semnificativă din punct de vedere al interesului general.

În concluzie: Curtea a apreciat că dispozițiile art.19 alin.(1) și (3) din Legea securității cibernetice a României încalcă prevederile art.1 alin.(5) din Constituție, întrucât nu respectă cerințele de previzibilitate, stabilitate și certitudine.

De lege ferenda:

- Atât criteriile în funcție de care se realizează selecția infrastructurilor cibernetice de interes național, cât și modalitatea prin care se stabilesc acestea **trebuie prevăzute de lege**, iar actul normativ de reglementare primară trebuie să conțină o listă cât mai completă a domeniilor în care sunt incidente prevederile legale.
- **Obligațiile ce decurg din Legea securității cibernetice a României trebuie să fie aplicabile în exclusivitate persoanelor juridice de drept public sau privat deținătoare sau care au în responsabilitate ICIN** (care includ, în baza legii, și administrațiile publice), întrucât numai situațiile de pericol cu privire la o infrastructură de interes național pot avea implicații asupra securității României, prin dimensiunea, dispersia și accesibilitatea unei astfel de infrastructuri, prin efectele economice, evaluate în funcție de importanța pierderilor economice și/sau a degradării produselor sau serviciilor, prin efectele asupra populației, evaluate în funcție de impactul asupra încrederii acesteia sau perturbarea vieții cotidiene, inclusiv prin pierderea unor servicii esențiale.

5. Autoritatea care efectuează auditarea de securitate cibernetică și lipsa reglementării prin lege a circumstanțelor în care este necesară notificarea, precum și a conținutului acesteia

Dispozițiile art.20 și art.21 alin.(2) din legea criticată prevăd obligațiile care incumbă persoanelor juridice de drept public sau privat care dețin sau au în responsabilitate ICIN, printre care să efectueze anual auditări de securitate cibernetică sau să permită efectuarea unor astfel de auditări la solicitarea motivată a autorităților competente. Auditările sunt realizate de SRI sau de către furnizori de servicii de securitate cibernetică. Legea stabilește că sunt exceptate de la aplicarea acestor dispoziții Serviciul Român de Informații, Ministerul Apărării Naționale,

Ministerul Afacerilor Interne, Oficiul Registrului Național al Informațiilor Secrete de Stat, Serviciul de Informații Externe, Serviciul de Telecomunicații Speciale și Serviciul de Protecție și Pază.

Or, Curtea consideră nejustificată această exceptare în condițiile în care și autoritățile enumerate desfășoară activități în domeniul securității naționale, sunt deținătoare de ICIN sau au în responsabilitate ICIN și sunt susceptibile a face obiectul unor atacuri cibernetice.

Dispozițiile legale sunt susceptibile de a genera o aplicare discreționară, chiar abuzivă a legii, fiind nepermis ca toate atribuțiile din domeniul reglementat să fie concentrate în sarcina unei singure instituții.

În ceea ce privește norma prevăzută de art.20 alin.(1) lit.h) și anume obligația de a notifica imediat, după caz, CNSC, CERT-RO, ANCOM sau autoritățile desemnate, în condițiile legii, în domeniul securității cibernetice cu privire la riscurile și incidentele cibernetice, Curtea consideră că aceasta ar trebui să stabilească cu exactitate circumstanțele în care este necesară notificarea, precum și conținutul notificării.

În concluzie: Curtea constată că dispozițiile art.20 alin.(1) lit.c) și lit.h) coroborate cu art.20 alin.(2) sunt neconstituționale, întrucât contravin prevederilor art.1 alin.(3) și (5), art.26 și art.28 din Constituție.

De lege ferenda:

- Curtea apreciază că auditul trebuie să fie efectuat de auditori interni sau de un organism calificat independent care să verifice conformitatea aplicării politicilor de securitate cibernetică la nivelul infrastructurilor cibernetice și să transmită rezultatul evaluării efectuate autorității competente sau punctului unic de contact.
- Curtea consideră că obligația de a **notifica** autoritățile desemnate, în condițiile legii, în domeniul securității cibernetice cu privire la riscurile și incidentele cibernetice ar trebui **să stabilească cu exactitate circumstanțele în care este necesară notificarea, precum și conținutul notificării, inclusiv tipurile de date cu caracter personal care ar trebui notificate, și, dacă este cazul, în ce măsură notificarea și documentele sale justificative**

vor include detalii privind datele cu caracter personal afectate de un incident specific de securitate (precum adresele IP).

- Este important să se țină seama de faptul că autorităților competente în domeniul securității rețelelor și informației ar trebui să li se permită să colecteze și să prelucreze date cu caracter personal în cadrul unui incident de securitate doar dacă este strict necesar pentru atingerea obiectivelor de interes public urmărite de lege, cu respectarea principiului proporționalității. De asemenea, legea trebuie să prevadă garanții adecvate pentru a se asigura protecția efectivă a datelor prelucrate de autoritățile competente privind securitatea cibernetică și **nu trebuie să excludă obligația de notificare a cazurilor de încălcare a protecției datelor cu caracter personal în temeiul legislației aplicabile în materie, potrivit art. 21 și 22 din Legea nr.477/2001 pentru protecția persoanelor cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date.**

6. Lipsa consacării legale a controlului judecătoresc cu privire la actele administrative emise de autoritățile competente și care sunt susceptibile a prejudicia drepturi sau interese legitime

Din analiza legii, Curtea reține că aceasta **omite să reglementeze posibilitatea subiecților** cărora le este destinată legea, în sarcina cărora au fost instituite obligații și responsabilități, **de a contesta în justiție actele administrative încheiate cu privire la îndeplinirea acestor obligații și care sunt susceptibile a prejudicia un drept sau un interes legitim.**

În concluzie: Curtea constată că lipsa oricărei prevederi în conținutul legii prin care să se asigure posibilitatea persoanei ale cărei drepturi, libertăți sau interese legitime au fost afectate prin acte sau fapte care au ca temei dispozițiile Legii privind securitatea cibernetică a României de a se adresa unei instanțe judecătorești independente și imparțiale contravine prevederilor art.1 alin.(3) și (5), art.21, precum și art.6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

Decizia Curții Constituționale

Decizia Curții Constituționale: Pentru toate argumentele prezentate, Curtea a constatat că Legea privind securitatea cibernetică a României este viciată în integralitatea ei astfel încât actul normative este **neconstituțional în ansamblul său.**

Curtea a reținut că” întregul act normativ suferă de deficiențe sub aspectul respectării normelor de tehnică legislativă, coerență, claritate, previzibilitate, precum și sub aspectul respectării procedurii legislative, prin lipsa avizului Consiliului Suprem de Apărare a Țării, elemente de natură a determina încălcarea art.1 alin.(5) din Constituție, care consacră principiul legalității, și a prevederilor art.119 din Legea fundamentală, referitoare la atribuțiile C.S.A.T.”

De asemenea, Curtea a constatat încălcarea dispozițiilor constituționale cuprinse în art.1 alin.(3), (4) și (5) referitoare la principiul statului de drept, principiul separației puterilor în stat, respectiv principiul legalității, în art.21 alin.(1) și (3) referitor la accesul liber la justiție și dreptul la un proces echitabil, în art.26 privind viața intimă, familială și privată și în art.28 referitor la secretul corespondenței, din perspectiva lipsei garanțiilor necesare respectării acestor drepturi, precum și în art.53 privind restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți.

Neconstituționalitatea reținerea garanției de bună conduită în cazul contestațiilor respinse.

În ziua de 15 ianuarie 2015, Plenul Curții Constituționale a luat în dezbatere excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.271¹ - art.271² din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.34/2006 privind atribuirea contractelor de achiziție publică, a contractelor de concesiune de lucrări publice și a contractelor de concesiune de servicii;

Cu majoritate de voturi, a **admis excepția de neconstituționalitate și a constatat că dispozițiile art.271² alin.(1) și (2) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 34/2006 sunt neconstituționale;**

Dispozițiile declarate neconstituționale

Art. 271² alin. 1 și 2 din OUG nr.34/2006

(1) În cazul în care contestația este respinsă de către Consiliu sau de către instanța de judecată, atunci când contestatorul se adresează direct instanței, autoritatea contractantă are obligația de a reține garanția de bună conduită de la momentul rămânii definitive a deciziei Consiliului/hotarării instanței de judecată. Retinerea se aplică pentru loturile la care contestația a fost respinsă.

(2) Prevederile alin. (1) se aplică și în cazul în care contestatorul renunță la contestație/cerere/plângere.

Argumentațiile reținute în motivarea soluțiilor pronunțate de Plenul Curții Constituționale vor fi prezentate în cuprinsul deciziilor, care se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

În acest context, amintim că în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene C 448/7 din 15.12.2014 a fost publicată și o [Cerere de decizie preliminară introdusă de Curtea de Apel București \(România\) \(Cauza C-439/14\)](#), prin care se solicită instanței europene să răspundă la următoarea întrebare preliminară:

“Dispozițiile art[icolului] 1 alineatul (1) al treilea paragraf și alin[eatul] (3) din Directiva 89/665/CEE a Consiliului din 21 decembrie 1989 privind coordonarea actelor cu putere de lege și a actelor administrative referitoare la aplicarea procedurilor privind căile de atac în ceea ce privește atribuirea contractelor de achiziții publice de bunuri și de lucrări (1), astfel cum a fost modificată prin Directiva 2007/66 CE a Parlamentului European și a Consiliului din 11 decembrie 2007 (2) trebuie interpretate în sensul că se opun unei reglementări care condiționează accesul la căile de atac împotriva deciziilor autorității contractante de obligativitatea depunerii în prealabil a unei „garanții de bună conduită”, precum cea reglementată de art[icolul] 2711 și art[icolul] 2712 din [Ordonanța de urgență a Guvernului] nr. 34/2006?”

Confiscarea extinsă nu se aplică asupra bunurilor dobândite înainte de intrarea în vigoare a Legii nr.63/2012 (22 aprilie 2012)

La data de 15 ianuarie 2015, cu majoritate de voturi, Plenul Curții Constituționale a admis excepția de neconstituționalitate și a constatat că dispozițiile art.112¹ alin.(2) lit.a) din Codul penal **sunt constituționale în măsura în care confiscarea extinsă nu se aplică asupra bunurilor dobândite înainte de intrarea în vigoare a Legii nr.63/2012** pentru modificarea și completarea Codului penal al României și a Legii nr.286/2009 privind Codul penal.

“Art. 112¹: Confiscarea extinsa

(1)Sunt supuse confiscarii si alte bunuri decat cele mentionate la art. 112, in cazul in care persoana este condamnată pentru comiterea uneia dintre urmatoarele infractiuni, daca fapta este susceptibila sa ii procure un folos material si pedeapsa prevazuta de lege este inchisoarea de 4 ani sau mai mare:

a)infractiuni privind traficul de droguri si de precursori;”

Legea 63/2012 pentru modificarea si completarea Codului penal al Romaniei si a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal a intrat în vigoare pe 22 aprilie 2012. Această lege introducea măsura confiscării extinse în vechiul Cod Penal. Această lege a fost abrogată prin Legea nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind (noul)Codul penal, în vigoare de la 01.02.2014. Prin urmare, dispozițiile art.112¹ alin.(2) lit.a) din Codul penal nu se aplică asupra bunurilor dobândite înainte de 22 aprilie 2012.

De altfel, nu este prima Cedizie a Curții Constituționale în care se pronunță asupra neaplicării dispozițiilor cu privire la confiscarea extinsă înainte de intrarea in vigoare a Legii nr. 63/2012

In M.Of. nr. 691 din 22 septembrie 2014 a fost publicata [Decizia Curții Constituționale nr. 356/2014](#) conform careia dispozițiile art. 118² alin. 2 lit. a) din Codul penal din 1969 sunt constituționale in măsura în care confiscarea extinsă nu se aplică asupra bunurilor dobandite inainte de intrarea in vigoare a Legii nr. 63/2012. Art. 118² alin. 2 lit. a) din vechiul Cod penal se refera la aplicarea confiscării extinse în cazul infracțiunii de proxenetism. În considerentele acestei Decizii s-a arătat că “ norma legală criticată nu poate retroactiva nici cu privire la confiscarea bunurilor dobândite înainte de intrarea ei în vigoare, chiar dacă infracțiunile pentru care s-a dispus condamnarea sunt comise după această dată.

În cazul Deciziei din 15 ianuarie 2015, Curtea nu a publicat încă motivarea, însă este foarte probabil ca argumentele sunt aceleași.

Obiecție de neconstituționalitate admisă pentru eludarea dezbaterii de către prima Cameră sesizată introducerea unui text de lege într-o altă lege care nu avea legătură cu dispozițiile respective

[*Decizia nr. 1 din 14 ianuarie 2015 referitoare la obiecția de neconstituționalitate a dispozițiilor Legii privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr.115/2013 pentru instituirea unui nou termen în care să se finalizeze situația prevăzută la art.6 alin.\(1\) din Legea nr.165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România, precum și pentru prorogarea unor termene.](#)

În ziua de 14 ianuarie 2015, în cadrul controlului anterior promulgării, Curtea Constituțională, cu unanimitate de voturi, a admis, în parte, obiecția de neconstituționalitate și a constatat că prevederile **art.IV din Legea privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr.115/2013** pentru instituirea unui nou termen în care să se finalizeze situația prevăzută la art.6 alin.(1) din Legea nr.165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România, precum și pentru prorogarea unor termene sunt neconstituționale.

Art.IV din [Legea privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr.115/2013](#)

Art. IV. - După articolul 1 al Ordonanței Guvernului nr. 89/2000 privind unele măsuri pentru autorizarea operatorilor și efectuarea înscrierilor în Arhiva Electronică de Garanții Reale Mobiliare, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 423 din 1 septembrie 2000, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 298/2002, cu modificările și completările ulterioare, se introduce un nou articol, articolul 11 , cu următorul cuprins:

„Art. 11

.- (1) Nu poate dobândi calitatea de operator autorizat/agent împuternicit și nu poate efectua înregistrarea formularelor de aviz de înscriere în A.E.G.R.M. persoana care este parte în contractul/operațiunile asimilate care stă/stau la baza înscrierii sau în avizul de înscriere, după cum urmează:

a) operatorul autorizat și/sau agentul împuternicit al acestuia;

b) societatea comercială la care operatorul autorizat și/sau agentul

împuternicit al acestuia dețin participații ori care este controlată, indirect, de operatorul autorizat și/sau agentul împuternicit al acestuia;

c) asociația sau fundația constituită de operatorul autorizat/agentul împuternicit al acestuia.

(2) Înțelegerile dintre operatori sau agenți privind înregistrarea exclusivă și reciprocă în A.E.G.R.M. sunt considerate practice anticoncurențiale și sunt interzise.”

Din examinarea considerentelor Deciziei Curții Constituționale, rezultă că **nu textul art IV, în sine, este considerat neconstituțional**, ci procedurile legislative prin care a fost adoptat au încălcat dispozițiile constituționale referitoare la initiative legislative (art 74, alin 2 și 3 din Constituție).

În considerentele deciziei se arată că legea analizată are ca obiect de reglementare aprobarea unei Ordonanțe de urgență adoptate **în domeniul restituirii**, în natură, prin echivalent, a imobilelor preluate abuziv în perioada regimului communist în România, precum și pentru prorogarea unui termen prevăzut inițial prin OUG nr. 71 din 2013, respectiv termenul în care casele de asigurări sociale transmit ANAF o copie a titlurilor în care sunt individualizate contribuțiile sociale, fiind astfel fixat în mod clar și neechivoc domeniul său de reglementare. În consecință, legea de aprobare a ordonanței de urgență putea să reglementeze numai în privința domeniilor anterior enunțate și, eventual, să asigure măsurile conexe de corelare sau de politică legislative necesare pentru realizarea obiectului său propriu de reglementare.

De asemenea, Curtea a constatat și încălcarea art. 74 alin. 3 și 5 din Constituție, întrucât textul analizat (art IV din lege) a deturnat obiectul proiectului de lege transmis de Guvern spre

adoptare, contrar art. 74 alin 3 din Constituție, referitoare la inițiativa legislativă a deputaților sau senatorilor, care, de principiu, trebuia să inițieze o propunere legislative distinctă în vederea adoptării soluției legislative distincte cuprinse la art. IV din legea analizată, propunere care s-ar fi supus dezbaterii mai întâi Camerei competente să o adopte, ca primă Cameră sesizată.

Nu în ultimul rând, se arată în considerente, un atare text se poate adopta și pe calea unui amendament la un proiect sau propunere legislative al cărui obiect de reglementare se circumscrie autorizării operatorilor de a înregistra avizele de înscriere în Arhiva Electronică de Garanții Imobiliare și/sau efectuării înscrierilor în această arhivă, așadar, obiectul de reglementare al Ordonanței Guvernului nr. 89 din 2000.

Art.77¹ alin.(6) teza finală din Codul fiscal sunt constituționale în măsura în care legea nu-l obligă pe cumpărătorul adjudecatar să facă dovada plății impozitului datorat de înstrăinătorul debitor pentru a-și putea înscrie în cartea funciară dreptul său de proprietate

[*Decizia nr. 662 din 11 Noiembrie 2014 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 77¹ alin. \(6\) teza finală din Legea nr. 571/2003 privind Codul fiscal](#), Publicată în Monitorul Oficial nr. 0047 din 20.01.2015

Cu privire la această excepție, Curtea s-a pronunțat în sensul că “Art.77¹ alin.(6) teza finală din Codul fiscal sunt constituționale în măsura în care legea nu-l obligă pe cumpărătorul adjudecatar să facă dovada plății impozitului datorat de înstrăinătorul debitor pentru a-și putea înscrie în cartea funciară dreptul său de proprietate”.

Textele de lege au următorul cuprins:

„(6) Impozitul prevăzut la alin.(1) și (3) se va calcula și se va încasa de notarul public înainte de autentificarea actului sau, după caz, întocmirea încheierii de finalizare a succesiunii. Impozitul calculat și încasat se virează până la data de 25 inclusiv a lunii următoare celei în care a fost reținut. În cazul în care transferul dreptului de proprietate sau al dezmembrămintelor acestuia, pentru situațiile prevăzute la alin.(1) și (3), se realizează prin hotărâre judecătorească sau prin altă procedură, impozitul prevăzut la alin.(1) și (3) se calculează și se încasează de către organul fiscal competent. Instanțele judecătorești care pronunță hotărâri judecătorești definitive și irevocabile comunică organului fiscal competent hotărârea și documentația aferentă în termen de 30 de zile de la data rămânerii definitive și irevocabile a hotărârii. Pentru alte proceduri decât cea notarială sau judecătorească contribuabilul are obligația de a declara venitul obținut în maximum 10 zile de la data transferului, la organul fiscal competent, în vederea calculării impozitului. **Pentru înscrierea drepturilor dobândite în baza actelor autentificate de notarii publici ori a certificatelor de moștenitor sau, după caz, a hotărârilor judecătorești și a altor documente în celelalte cazuri, registratorii de la birourile de carte funciară vor verifica îndeplinirea obligației de plată a impozitului prevăzut la alin.(1) și (3) și, în cazul în care nu se va face dovada achitării acestui impozit, vor respinge cererea de înscriere până la plata impozitului.**

În motivarea deciziei, Curtea a arătat că, în situația în care contribuabilul nu declară operațiunea și nuplătește impozitul datorat potrivit art.77¹ alin.(6) din Codul fiscal, adjudecatorul — dobânditorul imobilului care a făcut obiectul transferului proprietății, pentru a putea dispune de bunul dobândit prin înscrierea în cartea funciară, este nevoit să promoveze noi acțiuni pentru a putea dispune de acest drept.

Or, legiuitorul nu poate impune condiții nerezonabile pentru persoanele care au dobândit dreptul de proprietate asupra unui imobil în baza unui act de adjudecare încheiat în urma parcurgerii procedurii executării silite.

Curtea a reținut că în acest mod **este înfrânt justul echilibru care trebuie să existe între interesele generale și cele individuale.** Or, statul are nu doar obligația negativă de a nu adopta măsuri care să afecteze proprietatea, ci și obligația pozitivă, de a asigura, cu alte cuvinte,

dea garanta dreptul de proprietate privată. Prin urmare, textul constituțional al art.44 determină,pe lângă obligația negativă a legiuitorului de a nu interveni printr-o dispoziție legislativă destabilire a unei condiții excesive, în sensul de a împiedica titularul dreptului de proprietate dea se bucura de plenitudinea dreptului său, și o obligație pozitivă a acestuia de a asiguravalorificarea acestui drept și de a proteja titularul dreptului de proprietate. În prezenta cauză,Curtea a constatat că, din contră, legiuitorul nu și-a îndeplinit obligația negativă de a nu intervine în dreptul de proprietate privată. În consecință, Curtea reține că prin nerespectareaprinциului proporționalității s-a afectat însăși substanța dreptului de proprietate, măsuraneputând fi calificată ca una de stabilire a conținutului și limitelor dreptului de proprietate, însensul art.44 alin.(1) din Constituție.

Soluția legislativă cuprinsă în art.341 alin.(10) din Codul de procedură penală potrivit căreia judecătorul de cameră preliminară se pronunță „fără participarea procurorului și a inculpatului” este neconstituțională

[*Decizia Curții Constituționale nr . 663 din 11 Noiembrie 2014 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 339-348 din Codul de procedură penală,](#) publicată în Monitorul Oficial nr. 0052 din 22.01.2015

Curtea Constituțională a admis excepția de neconstituționalitate cu privire la soluția legislativă cuprinsă în art.341 alin.(10) din Codul de procedură penală potrivit căreia judecătorul de cameră preliminară se pronunță „fără participarea procurorului și a inculpatului” este neconstituțională. Însă a respins celelalte excepții invocate.

Art. 341

(...)

(10) Contestația se depune la judecătorul care a soluționat plângerea și se înaintează spre soluționare judecătorului de cameră preliminară de la instanța ierarhic superioară ori, când

instanța sesizată cu plângere este Înalta Curte de Casație și Justiție, completului competent potrivit legii, care se pronunță prin încheiere motivată, fără participarea procurorului și a inculpatului, putând dispune una dintre următoarele soluții:

a) respinge contestația ca tardivă, inadmisibilă ori, după caz, ca nefondată și menține dispoziția de începere a judecării;

b) admite contestația, desființează încheierea și rejudecă plângerea potrivit alin. (7) pct. 2, dacă excepțiile cu privire la legalitatea administrării probelor ori a efectuării urmăririi penale au fost greșit soluționate

*Curtea a constatat că această soluție legislativă este similară cu cea instituită de art.341 alin.(5) din Codul de procedură penală și identică cu cea instituită în art.347 alin.(3) raportat la art.345 alin.(1) și art.346 alin.(1) din același cod, cu privire la care, prin **Decizia nr.599 din 21 octombrie 2014 și Decizia nr.641 din 11 noiembrie 2014**, a statuat că judecarea plângerii ori a contestației fără participarea părților, subiecților procesuali principali și procurorului contravine dreptului la un proces echitabil în componentele sale referitoare la contradictorialitate și oralitate, întrucât norma legală nu permite comunicarea către aceștia a documentelor care sunt de natură să influențeze decizia judecătorului și nu prevede posibilitatea de a discuta în mod efectiv observațiile depuse instanței.*

(A se vedea și articolul [“Aspectele de neconstituționalitate a procedurii camerei preliminare constatate de Curtea Constituțională. Soluțiile de lege ferenda sugerate în Deciziile CCR”](#), publicat în Newsletter-ul UNBR din decembrie 2014).

Excepție de neconstituționalitate admisă pentru instituirea unei căi atac neprevăzută de lege și, implicit, a unui sistem concurent cu sistemul instanțelor judecătorești în ceea ce privește înlăptuirea justiției (art.17 alin.(1) lit.a) și art.21 alin.(5) și (8) din Legea nr. 165/2013)

[*Decizia Curții Constituționale nr. 686 din 26 Noiembrie 2014 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 17 alin. \(1\) lit. a\), art. 21 alin. \(5\), \(8\) și \(9\), precum și a celor ale art. 4 teza întâi raportate la cele ale art. 22, art. 23, art. 35 alin. \(1\) și \(2\) din Legea nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România,](#)
publicată în Monitorul Oficial nr. 0068 din 2015

Curtea Constituțională, cu unanimitate de voturi, a admis excepția de neconstituționalitate și a constatat că constată că dispozițiile art.17 alin.(1) lit.a) și art.21 alin.(5) și (8) din Legea nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România **sunt constituționale în măsura în care nu se aplică deciziilor/dispozițiilor entităților investite cu soluționarea notificărilor, emise în executarea unor hotărâri judecătorești prin care instanțele s-au pronunțat irevocabil/definitiv asupra calității de persoane îndreptățite și asupra întinderii dreptului de proprietate**

Conform dispozițiilor **art.17 alin.(1) lit.a)**: “ În vederea finalizării procesului de restituire în natură sau, după caz, în echivalent a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist, se constituie Comisia Națională pentru Compensarea Imobilelor, denumită în continuare Comisia Națională, care funcționează în subordinea Cancelariei Primului-Ministru și are, în principal, următoarele atribuții: Validează/invalidază în tot sau în parte deciziile emise de entitățile investite de lege care conțin propunerea de acordare de măsuri compensatorii”

Dispozițiile **art.21 alin.(5) și (8)**, prevăd că “ (5) Secretariatul Comisiei Naționale, în baza documentelor trimise, procedează la verificarea dosarelor din punctul de vedere al existenței dreptului persoanei care se consideră îndreptățită la măsuri reparatorii. Pentru clarificarea aspectelor din dosar, Secretariatul Comisiei Naționale poate solicita documente în completare entităților investite de lege, titularilor dosarelor și oricăror altor instituții care ar putea deține documente relevante.[...]. (8) Ulterior verificării și evaluării, la propunerea Secretariatului Comisiei Naționale, Comisia Națională validează sau invalidează decizia entității investite de lege și, după caz, aprobă punctajul stabilit potrivit alin(7)”

În motivarea Deciziei, se arată că atribuția conferită de legiuitor Comisiei Naționale pentru Compensarea Imobilelor și Secretariatului acesteia de a verifica dosarele din punctul de vedere al existenței dreptului persoanei care se consideră îndreptățită la măsuri reparatorii și în consecință de a valida/invalida în tot sau în parte deciziile emise de entitățile investite de lege care conțin propunerea de acordare de măsuri compensatorii chiar și în cazul în care existența dreptului persoanei care se consideră îndreptățită la măsuri reparatorii a fost stabilită printr-o hotărâre judecătorească, iar decizia care conține propunerea de acordare de măsuri compensatorii a fost emisă ca urmare a acestei hotărâri judecătorești, generează posibilitatea ca un organ administrativ să exercite atribuții care țin exclusiv de competența instanțelor judecătorești. Curtea apreciază că numai o instanță judecătorească investită de lege cu soluționarea unei căi extraordinare de atac împotriva unei asemenea hotărâri judecătorești o poate invalida. A recunoaște Comisiei Naționale pentru Compensarea Imobilelor și Secretariatului acesteia competența de reexaminare a existenței dreptului persoanei care se consideră îndreptățită la măsuri reparatorii și în consecință de a valida/invalida în tot sau în parte deciziile emise de entitățile investite de lege care conțin propunerea de acordare de măsuri compensatorii în cazul în care aceste aspecte au fost stabilite deja printr-o hotărâre judecătorească înseamnă a recunoaște un control administrativ asupra acestei hotărâri, deci o **cale de atac neprevăzută de lege, ceea ce contravine dispozițiilor art.129 din Constituție, potrivit căroră, „Împotriva hotărârilor judecătorești, părțile interesate și Ministerul Public pot exercita căile de atac, în condițiile legii”.**

Conform considerentelor Deciziei, prin reglementarea în sarcina Comisiei Naționale pentru Compensarea Imobilelor și Secretariatului a competenței de reexaminare a existenței dreptului persoanei care se consideră îndreptățită la măsuri reparatorii și în consecință de a valida/invalida în tot sau în parte deciziile emise de entitățile investite de lege care conțin propunerea de acordare de măsuri compensatorii și a cuantumului despăgubirilor și în cazul în care aceste aspecte au fost stabilite deja printr-o hotărâre judecătorească echivalează cu instituirea unei noi căi de atac și, implicit, a unui sistem concurent cu sistemul instanțelor judecătorești în ceea ce privește îndeplinirea justiției.

Având în vedere cele expuse, Curtea a apreciat că dispozițiile art.17 alin.(1) lit.a) și art.21 alin.(5) și (8) din Legea nr.165/2013 **contravin și prevederilor art.1 alin.(3) din Constituție și celor ale art.6 paragraful 1 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale**

PROIECTE LEGISLATIVE

Proiectul de Lege privind traducătorii și interpreții judiciari

La data de 15.01.2015 Ministerul Justiției a postat pe site-ul instituției, pentru dezbatere publică, **Proiectul de Lege privind traducătorii și interpreții judiciari și Expunerea de motive**

Acest proiect a iscat numeroase controverse în rândul publicului datorită unor interpretări eronate cu privire la prevederile proiectului. Mai exact, în proiect se dispune abrogarea singurei legi care se referă la autorizarea și plata interpreților și traducătorilor, respectiv Legea nr. 178/1997, astfel încât traducătorii s-au temut că le este îngădit dreptul la muncă.

Însă, opiniile exprimate în acest sens în mass media au omis faptul că această lege nu reglementează, nici în prezent activitatea de traducere și interpretare, în general, ci numai autorizarea și plata interpreților și traducătorilor folosiți în sfera sistemului de justiție. (A se vedea [Legea nr. 178/1997 pentru autorizarea și plata interpreților și traducătorilor folosiți de Consiliul Superior al Magistraturii, de Ministerul Justiției, Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, Parchetul Național Anticorupție, de organele de urmărire penală, de instanțele judecătorești, de birourile notarilor publici, de avocați și de executori judecătorești, cu modificările și completările ulterioare](#))

Având în vedere această situație create în contextul dezbaterilor publice, Ministerul Justiției a dat [lămuriri cu privire la modul corect de interpretare](#) al proiectului și a prelungit termenul de dezbateri până la data de 6 februarie 2015.

Prin proiectul supus dezbaterii publice, Ministerul Justiției clarifică distincția dintre traducătorul și interpretul în general și traducătorul și interpretul judiciar autorizat și reglementează numai segmentul serviciilor de traducere și interpretare prestate în cadrul unei proceduri sau activități desfășurate în fața sau de către un organ din sistemul judiciar ori conexe acestuia.

Conform Proiectului, traducătorii și interpreții judiciari își vor putea desfășura activitatea în cadrul birourilor individuale de traducere și interpretare judiciară sau în societăți profesionale de traducere și interpretare judiciară, având ca obiect de activitate unic desfășurarea activității de traducere și interpretare judiciară.

În ceea ce-i privește pe traducătorii și interpreții în general, care prestează alte categorii de traduceri decât cele judiciare, Ministerul Justiției precizează că este suficientă înființarea unei societăți (în măsura în care societatea nu este deja înființată) care să aibă ca obiect de activitate prestarea serviciilor de interpretare și traducere, altele decât cele reglementate de proiectul de lege.

Data fiind incidența și implicațiile activității de traducere și interpretare în realizarea actului de justiție, precum și în exercitarea drepturilor subiectelor de drept în fața altor organe decât cele judiciare (notari publici, executori judecătorești, avocați etc.), prin proiectul de lege se propune calificarea, în mod expres, a serviciului prestat de către traducătorul și interpretul judiciar ca fiind serviciu de interes public. De aceea, proiectul de lege modifică în mod substanțial procedura de dobândire a calității de traducător și interpret judiciar, propunând ca recrutarea traducătorilor și interpreților judiciari să fie făcută pe bază de examen, iar nu pe baza simplei verificări a îndeplinirii condițiilor prevăzute de lege (verificare de dosar).

Conform expunerii de motive, printre principalele aspecte care se preconizează a fi reglementate/reformate prin proiectul de lege, în scopul creării premiselor creșterii calității serviciilor de traducere și interpretare pentru sistemul judiciar, menționăm:

- definirea noțiunii de „traducere și interpretare judiciară” și a organelor care folosesc serviciile traducătorilor și interpreților judiciari;
- calificarea serviciului prestat de către traducătorul și interpretul judiciar ca fiind de interes public;

- consacarea, în mod expres, a profesiei de traducător și interpret judiciar, ca profesie de sine stătătoare, exercitată sub coordonarea, îndrumarea și controlul Ministerului Justiției;
- înființarea Uniunii Naționale a Traducătorilor și Interpreților Judiciari din România, organizație profesională cu personalitate juridică, formată din toți traducătorii și interpreții judiciari, autorizați de Ministerul Justiției;
- condițiile și procedura de dobândire a calității de traducător și interpret judiciar;
- reglementarea evaluării profesionale periodice a traducătorilor și interpreților judiciari;
- reglementarea instituției suspendării calității de traducător și interpret judiciar, instituție neprevăzută în actuala reglementare;
- reglementarea unor noi motive de încetare a calității de traducător și interpret judiciar;
- reglementarea formelor de exercitare a profesiei de traducător și interpret judiciar;
- procedura de efectuare a controlului calității activității traducătorilor și interpreților judiciari (potrivit legislației actuale, calitatea serviciilor de interpretare și traducere este supusă, exclusiv, aprecierii, insuficient și ineficient, exercitat de organul în fața căruia se prestează acest serviciu);
- procedura de angajare a răspunderii disciplinare a traducătorilor și interpreților judiciari;
- reglementarea în mod expres a obligației traducătorului și interpretului judiciar de a respecta secretul profesional, atât în timpul exercitării profesiei, cât și după încetarea calității de traducător și interpret judiciar.

PROFESIA DE AVOCAT

Analiza Hotărârii CJUE din 15 ianuarie 2015 cu privire la contractele de prestări juridice încheiate între avocatul “furnizor” și clientul “consumator”

*HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a noua) din 15 ianuarie 2015 „Trimitere preliminară – Directiva 93/13/CEE – Domeniu de aplicare – Contracte încheiate cu consumatorii – Contract de

prestări de servicii juridice încheiat între un avocat și un consumator” în cauza C 537/13, *Birutė Šiba împotriva Arūnas Devėnas*,

Curtea de justiție a Uniunii Europene a decis că [“Directiva 93/13/CEE a Consiliului din 5 aprilie 1993 privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii](#) trebuie interpretată în sensul că aceasta **se aplică contractelor standardizate de prestări de servicii juridice precum cele în discuție în litigiul principal, încheiate de un avocat cu o persoană fizică** ce nu acționează în scopuri legate de activitatea sa profesională”.

Pentru a ajunge la această concluzie, Instanța CJUE a făcut considerații asupra incidenței criteriilor de apreciere a caracterului abuziv al unei clauze contractuale prevăzute de Directivei 93/13 , detaliind condițiile în care acestea sunt aplicabile contractelor de servicii avocațiale, în funcție de specificul lor.

În acest context, CJUE a făcut precizări importante cu privire la următoarele aspecte:

- Aplicabilitatea Directivei 93/13 contractelor de prestări juridice în funcție de criteriul calității contractanților. Calitatea de “vânzător sau furnizor” a avocatului în sensul acestei Directive;
- Aplicabilitatea Directivei 93/13 contractelor de prestări juridice în funcție de criteriul sistemului de protecție;
- Condițiile în care clauzele din contractele de prestări juridice devin abuzive: clauze standardizate care nu reflectă acte cu putere de lege sau norme administrative obligatorii;
- Clauzele standardizate nu pot pune problema confidențialității raporturilor avocaților cu „clienții consumatori”;
- Clauzele negociate din contractele avocațiale care conțin informații supuse confidențialității nu intră sub incidența Directivei 93/13;
- Aprecierea caracterului abuziv al clauzelor în funcție de criteriile privind natura contractului și inteligibilitatea și claritatea acestora se face de către instanțele de trimitere.

1. Litigiul principal și întrebările preliminare

Doamna Šiba a încheiat cu avocatul Devėnas trei contracte standardizate de prestări de servicii juridice cu titlu oneros, în care nu au fost specificate modalitățile de plată a onorariilor și termenele în care această plată trebuia să fie efectuată și nu au fost menționate cu precizie nici diferitele servicii juridice pentru care era solicitată plata, nici costul prestațiilor care corespundeau acestora.

Întrucât Doamna Šiba nu a onorat plata contractelor, părțile au ajuns în instanță. Însă Curtea Supremă a Lituaniei a avut dubii cu privire la incidența Directiva 93/13/CEE privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii asupra contractelor avocațiale și a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze CJUE următoarele **întrebări preliminare**:

„1) Persoana fizică beneficiară a unor servicii juridice în temeiul unui contract de prestări de servicii juridice cu titlu oneros încheiat cu un avocat, aceste servicii fiind prestate în cauze care ar fi privit interese personale ale persoanei fizice respective (divorț, partajul bunurilor dobândite în timpul căsătoriei etc.), trebuie să fie considerată «consumator» în sensul legislației Uniunii privind protecția consumatorilor?

2) Un avocat, membru al unei profesii liberale («[liberal] profession» în limba engleză), care încheie cu o persoană fizică un contract de prestări de servicii juridice cu titlu oneros, prin care se obligă să presteze servicii juridice astfel încât persoana fizică respectivă să poată atinge scopuri care nu au legătură cu activitatea sa profesională, trebuie să fie considerat «vânzător sau furnizor» în sensul legislației Uniunii privind protecția consumatorilor?

3) Contractele de prestări de servicii juridice cu titlu oneros pe care un avocat le încheie în cadrul activității sale profesionale pe care o desfășoară în calitate de membru al unei profesii liberale intră în domeniul de aplicare al Directivei 93/13[...]?

4) În cazul în care răspunsul la a treia întrebare este afirmativ, pentru a califica aceste contracte drept contracte încheiate cu consumatorii trebuie să se aplice criteriile generale sau

acestea trebuie să fie recunoscute ca fiind contracte încheiate cu consumatorii pe baza unor criterii specifice? În cazul în care, pentru a califica aceste contracte drept contracte încheiate cu consumatorii, este necesar să se aplice criterii specifice, care sunt aceste criterii?”

2. Aplicabilitatea Directivei 93/13 contractelor de prestări juridice în funcție de criteriul calității contractanților. Calitatea de “vânzător sau furnizor” a avocatului în sensul acestei Directive

Nicio dispoziție din cuprinsul Directivei 93/13 nu precizează căror tipuri de contracte li se aplică aceasta. Directiva 93/13 definește contractele cărora li se aplică prin referire la calitatea contractanților, după cum aceștia acționează sau nu acționează în scopuri legate de activitatea lor profesională.

Prin urmare, pentru a determina aplicabilitatea Directivei în privința contractelor de prestări juridice, instanța CJUE a trebuit să stabilească dacă avocatul are calitatea de “vânzător sau furnizor”, în sensul Directivei .

După cum se arată în al zecelea considerent al Directivei 93/13, normele de drept uniforme în ceea ce privește clauzele abuzive trebuie să se aplice „tuturor contractelor” încheiate între vânzători sau furnizori și consumatori, astfel cum sunt definiți aceștia la articolul 2 literele (b) și (c) din Directiva 93/13:

- «**consumator**» înseamnă orice persoană fizică ce, în cadrul contractelor reglementate de prezenta directivă, acționează în scopuri care se află **în afara activității sale profesionale** (art. 2, lit.b)

- «**vânzător sau furnizor**» înseamnă orice persoană fizică sau juridică care, în cadrul contractelor reglementate de prezenta directivă, **acționează în scopuri legate de activitatea sa profesională, publică sau privată.** (art. 2, lit. c)

Avînd în vedere acest criteriu al calității contractanților, Curtea a concluzionat că “ un avocat care, precum în cauza principală, în cadrul activității sale profesionale, prestează, cu titlu oneros, un serviciu juridic în favoarea unei persoane fizice care acționează în scopuri private

este un <<vânzător sau furnizor>>, în sensul articolului 2 litera (c) din Directiva 93/13. Prin urmare, contractul privind prestarea unui astfel de serviciu este supus regimului acestei directive”.

3. Aplicabilitatea Directivei 93/13 contractelor de prestări juridice în funcție de criteriul sistemului de protecție

Un alt argument al CJUE adus în aprecierea aplicabilității Directivei 93/13 contractelor de prestări juridice este acela al **sistemului de protecție pus în aplicare prin această directivă**, și anume aceea că un consumator se găsește într o situație de inferioritate față de un vânzător sau furnizor în ceea ce privește atât puterea de negociere, cât și nivelul de informare, situație care îl conduce să adere la condițiile redactate în prealabil de vânzător sau furnizor, fără a putea exercita o influență asupra conținutului acestora. În acest sens, CJUE citează [Hotărârea Cipolla și alții, C 94/04 și C 202/04, punctul 68](#), potrivit căreia în domeniul serviciilor oferite de avocați, există, în principiu, o inegalitate între „clienții consumatori” și avocați, în special din cauza diferențelor dintre părți în materie de informare. Într adevăr, avocații dispun de un nivel ridicat de competențe tehnice pe care consumatorii nu le au în mod necesar, astfel încât aceștia din urmă se pot confrunta cu dificultăți în aprecierea calității serviciilor care le sunt prestate .

4. Considerentele CJUE cu privire la condițiile în care clauzele din contractele de prestări juridice devin abuzive: clauze standardizate care nu reflectă acte cu putere de lege sau norme administrative obligatorii

Dată fiind natura specială a reglementărilor privind profesia de avocat, care implică și o natură specială a contractelor încheiate cu clienții, bazate pe principiul confidențialității, în cauza s-a pus și problema dacă “pentru a califica aceste contracte ca fiind încheiate cu consumatorii trebuie să se aplice criteriile generale sau acestea trebuie să fie recunoscute ca fiind contracte încheiate cu consumatorii pe baza unor criterii specifice? În cazul în care, pentru a califica aceste contracte drept contracte încheiate cu consumatorii, este necesar să se aplice criterii specifice, care sunt aceste criterii?” (Întrebarea preliminară nr. 4)

Condiții premisă pentru a se putea trece la calificarea unei clause drept abuzive

De observat că instanța CJUE nu a răspuns la această întrebare în dispozitivul hotărârii, însă, în considerente, a arătat că premisele de bază și obligatorii pentru ca o clauză să poată fi considerată abuzivă în sensul Directivei 93/13 sunt:

- aceea clauză să nu fi făcut obiectul unei negocieri individuale (clauză standardizată)
- aceea clauză standardizată nu reflectă acte cu putere de lege sau norme administrative obligatorii.

Aceste două condiții sunt prevăzute în **definiția clauzei abuzive** și, prin urmare, reprezintă condiții sine qua non pentru ca o clauză să poată fi considerată ca fiind abuzivă.

Articolul 2, lit. a: „În sensul prezentei directive: (a) „clauzele abuzive” înseamnă clauzele contractuale definite la articolul 3;

Articolul 3 alin. 1 “ O clauză contractuală care **nu s-a negociat individual** se consideră ca fiind abuzivă în cazul în care, în contradicție cu cerința de bună credință, provoacă un dezechilibru semnificativ între drepturile și obligațiile părților care decurg din contract, în detrimentul consumatorului”.

Criterii de apreciere a unei clauze abuzive

În ceea ce privește celelalte două criterii prevăzute de Directivă pentru **aprecierea** caracterului abuziv al unei clauze contractuale prevăzute de Directivă, respectiv natura serviciilor (art. 4, alin 1) și inteligibilitatea și claritatea limbajului în contractele scrise (art. 5), acestea nu pot fi apreciate decât de instanțele naționale, în funcție de circumstanțele concrete.

Prin urmare, din considerentele expuse în Hotărâre, reiese că **instanța CJUE face distincție între condițiile premise obligatorii pentru a se putea trece la calificarea unei clauze ca fiind abuzive și criteriile de apreciere a unei asemenea clauze, aprecierea revenind instanțelor naționale.**

- 5. Clauzele standardizate nu pot pune problema confidențialității raporturilor avocaților cu „clienții consumatori”.**

Curtea a precizat că așa cum reiese din articolul 1 alineatul (1) și din articolul 3 alineatul (1) al Directivei 93/13, aceasta se aplică numai, **clauzelor care nu s-au „negociat individual”** . Conform Art. 3, alin. 1, o clauză contractuală care nu s-a negociat individual se consideră ca fiind abuzivă în cazul în care, în contradicție cu cerința de bună credință, provoacă un dezechilibru semnificativ între drepturile și obligațiile părților care decurg din contract, în detrimentul consumatorului.

Curtea a considerat că atunci “când un avocat decide, să utilizeze, în raporturile contractuale cu clienții săi, clauzele standardizate redactate în prealabil de el însuși sau de organele ordinului său profesional, acestea sunt integrate direct în contractele respective prin voința acestui avocat”.

“Din moment ce avocații decid în mod liber să recurgă la astfel de clauze standardizate **care nu reflectă acte cu putere de lege sau norme administrative obligatorii** în sensul articolului 1 alineatul (2) din Directiva 93/13, nu se poate susține, pe de altă parte, că aplicarea acesteia din urmă poate aduce atingere specificității raporturilor dintre avocat și clientul său, precum și principiilor care stau la baza exercitării profesiei de avocat”, se mai arată în considerente.

“În ceea ce privește în special împrejurarea că, în cadrul activităților lor, avocații sunt obligați să asigure **respectarea confidențialității raporturilor lor cu „clienții consumatori”**, aceasta nu constituie, în consecință, un obstacol în calea aplicării Directivei 93/13 în privința clauzelor standardizate ale contractelor privind prestarea de servicii juridice. Astfel, clauzele contractuale care nu fac obiectul unei negocieri individuale, în special cele care sunt redactate pentru o utilizare generală, nu cuprind, prin natura lor, informații personalizate referitoare la clienții avocaților a căror divulgare să poată aduce atingere secretului profesiei de avocat”.

6. Clauzele negociate care conțin informații supuse confidențialității nu intră sub incidența Directivei 93/13

În considerente, Curtea a precizat că “redactarea specifică a unei clauze contractuale, în special cea privind modalitățile de stabilire a onorariilor de avocat, ar putea eventual, cel puțin în mod incidental, să divulge anumite aspecte ale relației dintre avocat și clientul său care ar trebui să

rămână secrete. Cu toate acestea, o astfel de clauză ar fi negociată individual și ar fi, pentru acest motiv, după cum reiese din cuprinsul punctului 19 din prezenta hotărâre, exceptată de la aplicarea Directivei 93/13”.

7. Aprecierea caracterului abuziv al clauzelor în funcție de criteriile privind natura contractului și inteligibilitatea și claritatea acestora se face de către instanțele de trimitere

Evident, în procedura preliminară, instanța CJUE nu poate să judece în legătură cu caracterul abuziv sau neabuziv al clauzelor supuse litigiului principal, ci doar să interpreteze dispoziții din Directive pentru ca apoi instanțele naționale să aplice aceste interpretări în cazuri concrete.

Însă Directiva 93/13 conține două criterii generale de apreciere a caracterului abuziv al clauzelor, care nu pot fi analizate decât în circumstanțele concrete ale cazului. Este vorba de:

- criteriul naturii serviciilor care fac obiectul contractului (prevăzut de Art. 4 alin 1 din Directiva 93/13)
- criteriul limbajului clar și inteligibil în contractele scrise (prevăzut de Art. 5 din Directiva 93/13)

Potrivit Art. 4 alin 1 din Directiva 93/13 “ caracterul abuziv al unei clauze contractuale se apreciază luând în considerare **natura bunurilor sau a serviciilor** pentru care s-a încheiat contractul și raportându-se, în momentul încheierii contractului, la toate circumstanțele care însoțesc încheierea contractului și la toate clauzele contractului sau ale unui alt contract de care acesta depinde”.

Cu privire la acest criteriu, Curtea arată că “aprecierea respectivă trebuie efectuată de instanța națională luând în considerare această natură și raportându se, în momentul încheierii contractului, la toate circumstanțele care însoțesc încheierea acestuia” (considerentul 33 din Hotărâre)

Articolul 5 din Directiva 93/13 prevede că “În cazul contractelor în care toate clauzele sau o parte a acestora sunt prezentate consumatorului în scris, acestea trebuie **întotdeauna**

redactate într-un limbaj clar și inteligibil. În cazul în care există îndoieli cu privire la sensul unei clauze, prevalează interpretarea cea mai favorabilă pentru consumator”.

Referitor la acest criteriu Curtea a arătat că “în ceea ce privește contractele referitoare la servicii juridice precum cele în discuție în litigiul principal, revine instanței de trimitere sarcina să ia în considerare natura specială a acestor servicii în aprecierea caracterului clar și inteligibil al clauzelor contractuale, conform articolului 5 prima teză din Directiva 93/13, iar în cazul în care există îndoieli să dea acestor clauze, în temeiul celei de a doua teze a acestui articol, interpretarea cea mai favorabilă pentru consumator”.

Instanțele vor verifica, în portalul EMAP, în timpul ședinței de judecată, dacă avocații sunt înscriși în tabloul barourilor componente ale UNBR

În data de 26 ianuarie 2015, Consiliul Superior al Magistraturii Secția pentru Judecători a adoptat Hotărârea nr. 79 prin care se dispune informarea instanțelor de judecată în legătură cu posibilitatea de verificare în portalul EMAP, în timpul ședinței de judecată, a avocaților înscriși în tabloul barourilor componente ale Uniunii Naționale Barourilor din România.

Redăm, mai jos, conținutul Hotărârii, care urmează să fie publicată pe pagina de internet a Consiliului Superior al Magistraturii și se comunică instanțelor judecătorești.

CONSILIUL SUPERIOR AL MAGISTRATURII

SECȚIA PENTRU JUDECĂTORI

HOTĂRÂREA nr. 79

din 26 ianuarie 2015

Prin nota Direcției Legislație, documentare și contencios nr. 1078/2015 a fost supusă analizei Secției pentru judecători din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii problematica verificării în timpul ședințelor de judecată a avocaților înscriși în tabloul barourilor componente

ale Uniunii Naționale a Barourilor din România, în condițiile Legii nr. 51/1995 privind organizarea și exercitarea profesiei de avocat, cu modificările și completările ulterioare, care au dreptul să asiste și să reprezinte persoanele fizice și juridice în fața instanțelor judecătorești.

Analizând problematica supusă analizei, Secția pentru judecatori reține că în conformitate cu art. 1 alin. (2) din Legea nr. 51/1995 privind organizarea și exercitarea profesiei de avocat, *„Profesia de avocat se exercită numai de avocații înscriși în tabloul baroului din care fac parte, barou component al Uniunii Naționale a Barourilor din România, denumită în continuare U.N.B.R.”*

De asemenea, potrivit art. 24 din același act normativ, baroul are obligația să întocmească anual tabloul avocaților definitivi și stagiați în ordine alfabetică, cu menționarea numelui, prenumelui, titlului științific, datei înscrierii în barou, sediului profesional, formei de exercitare a profesiei și a instanțelor la care au dreptul să pună concluzii. A doua parte a tabloului va cuprinde cabinetele asociate, societățile civile profesionale și societățile profesionale cu răspundere limitată, cu indicarea sediului și a avocaților care le compun. Prin grija baroului, tabloul anual al avocaților și modificările intervenite sunt comunicate la începutul fiecărui an instanțelor judecătorești, organelor de urmărire penală și autorităților administrative ale județului sau municipiului București, precum și U.N.B.R.

Secția pentru judecatori consideră că transmiterea anuală a listelor cu avocații definitivi și stagiați se poate dovedi uneori ineficace, dat fiind că pot interveni situații de suspendare a avocaților, trecere pe tabloul avocaților incompatibili ori de excludere din profesia de avocat, modificări care impun actualizarea acestor liste imediat după dispunerea acestor măsuri.

Secția apreciază că deținerea de către instanțele de judecată a listei avocaților cu drept de exercitare a profesiei actualizată permanent este necesară, din rațiuni ce țin de asigurarea dreptului la un proces echitabil, respectiv a dreptului la apărare de către un apărător calificat.

Pe aceste premise, a fost integrat în portalul EMAP secțiunea Tabloul avocaților, accesibilă din rubrica [Emap] Proiecte în derulare – Tabloul avocaților sau [Emap] Ecris – Avocati, la care toate instanțele se pot conecta.

Secția pentru judecatori apreciază necesară informarea instanțelor de judecată cu privire la posibilitatea folosirii acestei modalități de verificare în timpul ședinței de judecată a

avocaților înscriși în tabloul barourilor componente ale Uniunii Naționale Barourilor din România.

Față de considerentele expuse, în temeiul art. 41 lit. g) din Legea nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii, cu modificările ulterioare, prin vot direct și secret,

SECȚIA PENTRU JUDECĂTORI
CONSILIUL SUPERIOR AL MAGISTRATURII

HOTĂRĂȘTE :

Art. 1. Emiterea unei circulare către instanțele judecătorești pentru a fi informate cu privire la posibilitatea de verificare în timpul ședinței de judecată, prin intermediul portalului EMAP, a avocaților înscriși în tabloul barourilor componente ale Uniunii Naționale a Barourilor din România.

Art. 2. Prezenta hotărâre se publică pe pagina de internet a Consiliului Superior al Magistraturii și se comunică instanțelor judecătorești.

Data în București, la 26 ianuarie 2015

PREȘEDINTE,

Judecător Marius Badea Tudose

Avizat,

Secretar general

Judecător Roza Marcu

De la 10.01.2015, se aplică Regulamentul (UE) nr. 1215/2012 al Parlamentului European și al Consiliului din 12 decembrie 2012 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială.
Principalele schimbări.

Începând cu data de 10.01.2015, se aplică [Regulamentul \(UE\) nr. 1215/2012 al Parlamentului European și al Consiliului din 12 decembrie 2012 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială](#) (denumit în continuare RBibis)

RBibis se aplică de către toate statele membre (inclusiv de Danemarca) și **elimină procedura de exequatur numai pentru hotărârile pronunțate în baza unei acțiuni introduse după 10.01.2015**. Chiar dacă RBibis a abrogat [Regulamentul \(CE\) nr. 44/2001 al Consiliului din 22 decembrie 2000](#) privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială, supunem atenției dvs. faptul că Regulamentul (CE) nr. 44/2001 va continua să se aplice pentru următoarele categorii de hotărâri:

- hotărâri pronunțate înainte de 10.01.2015 și
- hotărâri pronunțate după 10.01.2015, dar în baza unei acțiuni depuse înainte de 10.01.2015.

Mai multe modificări aduse de acest instrument sunt prezentate în continuare:

Înfățișarea pârâților, părți devaforizate procesual (consumatori, asigurați, salariați etc.), în fața unei instanțe necompetente dintr-un stat membru (SM) al UE va constitui o acceptare a competenței numai dacă pârâtul este informat în mod corespunzător despre aceasta. Instanțele SM ale UE pot soluționa litigiul și în cazul în care pârâtul nu are domiciliul într-unul din SM ale UE (de exemplu, în cazul litigiilor privind consumatorii și salariații). În cazul calomniei sau restituirii unui bun cultural furat acțiunea civilă poate fi introdusă la instanța din SM al UE care

prezintă cele mai strânse legături cu litigiul, respectiv la instanța din SM al UE de la locul situației bunului.

Atunci când o instanță nedeseșnată într-un acord exclusiv de alegere a forului a fost prima sesizată, iar instanța desemnată într-un acord exclusiv de alegere a forului este sesizată ulterior, prima instanță sesizată va trebui să își suspende procedura de îndată ce a fost sesizată instanța desemnată și până la momentul în care această din urmă instanță declară că nu este competentă. Valabilitatea (pe fond) a acordului de alegere a forului (instanței competente) va putea fi determinată numai de către instanța aleasă ca fiind competentă. Din păcate, aceste modificări aduse normelor de litispendență din RBibis cu privire la acordurile de alegere a forului și competența exclusivă nu vor putea împiedica, în continuare, efectele nefaste ale sesizării, inițial, unei instanțe necompetente (care se pronunță într-un termen îndelungat) și suspendarea cauzei pendinte pe rolul instanței competente, dar sesizate ulterior ("torpedo-ul italian" sau "torpila italiană").

Cu privire la excepția de litispendență în relația cu statele terțe, instanțele din SM ale UE ar putea facultativ să țină seama de acțiunile pe rolul instanțelor din state terțe, dacă o hotărâre pronunțată într-un stat terț va putea fi recunoscută și executată în SM respectiv. Instanța din SM în cauză ar trebui să evalueze toate circumstanțele cazului respectiv (dacă instanța din statul terț are competență exclusivă, legăturile dintre elementele de fapt ale cazului, părți și statul terț în cauză, etapa la care a ajuns procedura în statul terț în momentul inițierii procedurii în fața instanței din SM și dacă se preconizează sau nu că instanța din statul terț va pronunța sau nu o hotărâre într-un interval de timp rezonabil etc.).

Dacă hotărârea străină conține o măsură necunoscută în dreptul SM de executare, acesta ar trebui să fie adaptată la una cunoscută în dreptul SM în cauză, căreia îi sunt asociate efecte echivalente și care urmărește obiective similare. Chiar dacă procedura de exequatur a fost suprimată, persoana împotriva căreia se solicită executarea ar trebui să poată solicita refuzul recunoașterii sau a executării unei hotărâri, în cazul în care consideră că se aplică unul dintre motivele de refuz al recunoașterii (de exemplu, persoana în cauză nu a avut posibilitatea de a se apăra dacă hotărârea s-a pronunțat în lipsă) .

RBIbis nu se aplică obligațiilor de întreținere și arbitrajului. Cu toate acestea, recunoașterea și executarea hotărârii unei instanțe dintr-un stat membru pronunțată pe fond care a stabilit că o convenție de arbitraj este nulă poate fi solicitată în conformitate cu RBIbis. Hotărârile referitoare la măsuri provizorii și asigurătorii dispuse fără citarea pârâtului pot fi recunoscute și executate numai dacă au fost comunicate înainte de prima măsură de executare. Noțiunea de măsuri provizorii, inclusiv cele asigurătorii, include și hotărârile asigurătorii care vizează obținerea de informații sau asigurarea de dovezi în domeniul respectării drepturilor de proprietate intelectuală. Acestea nu ar trebui să includă măsurile care nu sunt asigurătorii, de exemplu audierea unui martor.

În SM de executare, pe parcursul soluționării contestației (inclusiv în timpul exercitării căilor de atac) executarea poate continua cu condiția limitării executării sau a constituirii unei garanții. Prima măsură de executare trebuie luată după ce debitorului i se comunică certificatul și hotărârea într-un termen rezonabil.

Informațiile comunicate de SM (inclusive de către România) în aplicarea RBIbis sunt publicate în [JO al UE C/4 din 09.01.2015](#)

Actualizarea formularelor de certificate anexate RBIbis a fost delegată Comisiei. De la adoptare, au intervenit mai multe modificări cu privire la anumite SM. De exemplu, Danemarca a notificat la 20.12.2012 că va aplica RBIbis, Croația a devenit stat membru al UE la 01.07.2013, iar Letonia și Lituania au adoptat moneda Euro la 01.01.2014, respectiv 01.01.2015. De aceea, formularele anexate Regulamentului urmează a fi modificate printr-o propunere de Regulament al Parlamentului European și Consiliului de modificare a RBIbis. Îndată ce acesta va fi adoptat, vă vom informa.

Tot începând cu data de 10.01.2015 se aplică [Regulamentul \(UE\) nr. 542/2014 al Parlamentului European și al Consiliului din 15.05.2014](#) de modificare a RBIbis, prin care sunt considerate instanțe în sensul RBIbis Curtea Unică în materie de Brevete și Curtea de Justiție din Benelux. Aceste instanțe își vor putea exercita competența cu privire la pârâții care nu au domiciliul pe teritoriul unui stat membru. Pârâții din statele terțe pot fi acționați în fața acestor instanțe în temeiul unor norme de competență subsidiară, în proceduri referitoare la încălcarea unui

brevet european care dă dreptul la despăgubiri (în cazul în care pârâtul are bunuri semnificative într-un stat membru al UE). Normele din RBibis cu privire la litispendență și conexitate se aplică în cazul în care acțiunile sunt aduse în fața acestor instanțe în care se aplică acordurile internaționale sus-menționate și în fața instanțelor din SM în care aceste acorduri nu se aplică. Hotărârile acestor două categorii de instanțe sunt recunoscute și executate în SM care nu sunt părți contractante la acordurile internaționale sus-menționate în conformitate cu RBibis. La fel, hotărârile pronunțate de instanțele din SM care nu sunt părți contractante la acordurile internaționale sus-menționate sunt recunoscute și executate în celelalte SM în conformitate cu RBi bis.

Precizări:

1. La data de 10.12.2014 a fost publicat în JO seria L353 [Decizia Consiliului UE nr. 887/2014 cu privire la aprobarea, în numele UE](#) a Convenției de la Haga din 30 iunie 2005 privind acordurile de alegere a forului (anexa 3). [Convenția de la Haga](#) nu este încă în vigoare. Depunerea instrumentului de ratificare de către UE ar urma să fie depus în termen de 1 lună de la data de 05.06.2015. Îndată ce aceasta va intra în vigoare, vă vom informa. Un Raportul explicativ al Convenției a fost deja elaborat .

UE a formulat declarația permisă de art. 21 și a exclus din domeniul de aplicare al convenției anumite contractele de asigurare cu scopul de a menține normele privind competența în materie de protecție, de care se pot prevala deținătorul poliței de asigurare, partea asigurată sau un beneficiar, în materie de asigurări, în temeiul dreptului UE (Regulamentului nr. 44/2001 și RBibis).

2. În prezent, în se află în circuitul intern de avizare un proiect de act normativ pentru modificarea și completarea OUG nr. 119/2006 privind unele măsuri necesare pentru aplicarea unor regulamente comunitare de la data aderării României la UE, aprobată cu completări prin Legea nr. 191/2007, cu modificările și completările ulterioare. Proiectul are, printre obiective, facilitarea aplicării RBibis.

Raportat la hotărârile pronunțate în România, proiectul ar urma să stabilească instanțele române competente să emită certificatele care atestă caracterul executoriu al unei hotărâri, în materie civilă și comercială, atunci când aceasta urmează a fi executată în străinătate.

Raportat la hotărârile străine proiectul stabilește instanțele competente să se pronunțe cu privire la cererile de refuz al recunoașterii, cererile de constatare a absenței motivelor de refuz al recunoașterii, precum și cererile de refuz al încuviințării executării în materie civilă și comercială. În plus, a fost stabilită competența juridicțională privitoare la cererile de adaptare a măsurii sau ordinului dispus printr-o hotărâre străină în materie civilă și comercială. Îndată ce acest proiect va fi publicat pe site-ul Ministerului Justiției, vă vom face cunoscut.

(Notă: Rețeaua judiciară română în materie civilă și comercială/Grup președinți curți de apel a transmis această informare către UNBR, cu solicitarea de a informa, mai departe, avocații specializați în drept civil și comercial)